

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2424/2542

กรุงเทพมหานคร โจทก์ นายวิจิตร ตันมณี กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1304, ป.พ.พ. มาตรา 1306, ป.วิ.พ. มาตรา 104, ป.วิ.พ. มาตรา 185, ป.วิ.พ. มาตรา 142

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยโดยบรรยายฟ้องว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลและเป็น
ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณะ โจทก์เป็นเจ้าของที่ดิน
พิพาท ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียน ป. อันเป็นสถานศึกษาในสังกัดของโจทก์ จำเลยต่อสู้ว่า
ที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยแล้วโดยการครอบครองเกินกว่า 10 ปี ฉะนั้น การที่โจทก์นำสืบว่า เดิม
ที่ดินพิพาทเป็นของใครและโจทก์ได้ที่ดินพิพาทมาโดยเจ้าของเดิมยกให้เพื่อใช้ใน กิจการของโจทก์
นั้น เป็นการนำสืบถึงมูลเหตุซึ่งได้ที่ดินพิพาทมาเป็นของตน พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการยกให้
ไม่ใช่เป็นการนำสืบนอกฟ้องนอกประเด็น ทรัพย์สินของแผ่นดินมี 2 ประเภท คือ ทรัพย์สินของ
แผ่นดินธรรมดาซึ่งเป็นของรัฐ กับสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งมีลักษณะสำคัญอยู่ที่ว่าใช้เพื่อสา
ธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ฉะนั้น ทรัพย์สิน ของแผ่นดินที่จะเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับสภาพของทรัพย์สินนั้นเองว่าใช้เพื่อ
สาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ที่ดินพิพาท
ซึ่ง ข. ยกให้โจทก์ได้ใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียน ป. และเนื่องจากโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ทรัพย์สินของ
โจทก์จึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์
หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1304 จำเลยจึงไม่อาจยกอายุความขึ้นเป็น
ข้อต่อสู้ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1306 เมื่อประเด็นในคดีมีว่า จำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดย
การครอบครองตามข้อต่อสู้หรือไม่ การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของ
แผ่นดินซึ่งกฎหมายห้ามมิให้จำเลยยกอายุความขึ้นต่อสู้กับแผ่นดิน จำเลยย่อมไม่ได้กรรมสิทธิ์โดย
การครอบครองตาม มาตรา 1382 จึงไม่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็น

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้อง ขอให้บังคับจำเลยและบริวารรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำออกจากที่ดินของโจทก์ตาม
โฉนดที่ดินเลขที่ ๘๖๔๙๔ เลขที่ดิน ๓๓๕๘ ตำบลห้วยขวาง (สามเสนนอกฝั่งเหนือ) อำเภอ
ห้วยขวาง (บางซื่อ) จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำเลยให้การว่า จำเลยได้เข้าไปครอบครอง
ทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทด้วยความสงบเปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตั้งแต่ปี ๒๕๒๔
ติดต่อกันมาเป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี ที่ดินพิพาทจึงตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยโดยการ
ครอบครองปรปักษ์ ขอให้ยกฟ้อง ระหว่างพิจารณา ศาลชั้นต้นหมายเรียกนายวิจิตร ตันมณี กับ
นางสาวสังวาลย์ ตันมณี ทายาทของ นายโป่ง หงษ์อ่อน เข้ามาเป็นจำเลยร่วมตามคำร้องของ
จำเลย จำเลยร่วมทั้งสองให้การว่า จำเลยบุกรุกที่ดินส่วนที่เป็นถนนในซอย หน้าบ้านจำเลยซึ่งเป็น
ของจำเลยร่วมที่ ๒ ที่จะยกให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ด้วย ทำให้จำเลยที่ ๒ ต้องฟ้องขับไล่
จำเลย คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ ศาลอุทธรณ์ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว
พิพากษาให้จำเลยพร้อมบริวารรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำออกไปจากที่ดินของโจทก์ ตาม

โฉนดที่ดินเลขที่ ๘๖๔๙๔ ยกฟ้องจำเลยรวมทั้งสอง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นรับฟังได้ว่า โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๘๖๔๙๔ ซึ่งใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนประชาชาษฎร์บำเพ็ญอันเป็นสถานศึกษาในสังกัดของโจทก์ ต่อมาประมาณปี ๒๕๒๔ จำเลยได้ปลูกสร้างโรงรถและทำรั้วลวดหนามรูกล้ำเข้ามาในที่ดินแปลงดังกล่าว คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า โจทก์นำสืบนอกฟ้องนอกประเด็นหรือไม่ ซึ่งในข้อนี้จำเลยอ้างว่า คดีไม่มีประเด็นข้อพิพาทว่า ที่ดินตามฟ้องเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การที่โจทก์นำสืบว่าที่ดินตามฟ้องโจทก์ได้รับการยกให้จากผู้มีชื่อเพื่อใช้ในกิจการของโจทก์ซึ่งเป็น การนำสืบว่า ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จำเลยยกอายุความขึ้นต่อสู้ไม่ได้ จึง เป็นการนำสืบนอกฟ้องนอกประเด็นนั้น เห็นว่า โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลย โดยบรรยายในฟ้องว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาที่ดิน สาธารณะ โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินพิพาทตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๘๖๔๙๔ ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นที่ตั้ง โรงเรียนประชาชาษฎร์บำเพ็ญอันเป็นสถานศึกษาในสังกัดของโจทก์ จำเลยต่อสู้ว่า ที่ดินพิพาทเป็น ของจำเลยแล้วโดยการครอบครองเกินกว่า ๑๐ ปี การที่โจทก์นำสืบว่า เดิมที่ดินพิพาทเป็นของใคร และโจทก์ได้ที่ดินพิพาทมาโดยเจ้าของเดิมยกให้เพื่อใช้ในกิจการของโจทก์ ดังนี้ เป็นการนำสืบถึง มูลเหตุซึ่งได้ที่ดินพิพาทมาเป็นของตนพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการยกให้ นั้น จึงไม่ใช่เป็นการ นำสืบนอกฟ้องนอกประเด็น ที่จำเลยฎีกาต่อไปว่า ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยคดีนอกฟ้องนอกประเด็น คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์จึงไม่ชอบ เพราะการที่โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินพิพาทก็ย่อมฟังได้ แต่เพียงว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินเท่านั้น จะฟังว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ไม่ได้ นั้น เห็นว่า ทรัพย์สินของแผ่นดินมี ๒ ประเภทด้วยกัน คือทรัพย์สินของแผ่นดินธรรมดา ซึ่งเป็นของรัฐ กับสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งมีลักษณะสำคัญอยู่ที่ว่าใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือ สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ฉะนั้น ทรัพย์สินของแผ่นดินที่จะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับสภาพของทรัพย์สินนั้นเองว่าได้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อ ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ คดีนี้โจทก์บรรยายฟ้องไว้แล้วว่า โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินแปลงพิพาทซึ่ง ปัจจุบันใช้เป็นที่ตั้งที่ทำการของโรงเรียนประชาชาษฎร์บำเพ็ญอันเป็นสถานศึกษาสังกัดโจทก์ เมื่อ ข้อเท็จจริงตามทางพิจารณาปรากฏว่า ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นบริษัทชยณรรค์นิเวศน์ จำกัด ยกให้โจทก์ ได้ใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียนประชาชาษฎร์บำเพ็ญ และเนื่องจากโจทก์เป็นหน่วยงานของรัฐ ทรัพย์สิน ของโจทก์จึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน และเมื่อสภาพของที่ดินพิพาทได้ใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียน ที่ดินพิพาทจึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อ สาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ ซึ่งจำเลยไม่อาจยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๖ ประเด็นในคดีนี้มีว่า จำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน พิพาทโดยการครอบครอง ตามข้อต่อสู้หรือไม่ ฉะนั้น การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งกฎหมายห้าม มิให้จำเลยยกอายุความขึ้นต่อสู้กับแผ่นดิน จำเลยย่อม ไม่ได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ จึง ไม่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็นแต่อย่างใด พิพากษายืน .

องค์คณะ

ไพศาล เจริญวุฒิ · ธีระจิต ไชยคำ · พินิจ เพชรรุ่ง

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2424/2542>